

Zpráva o šetření

ve věci vyřizování stížností na průtahy v řízení o náhradě škody vedeném u Okresního soudu v Kolíně

Pan A., bytem xxx (dále jen „stěžovatel“), je jednatelem společnosti B., s. r. o., která vedla od roku 2012 soudní spor s obcí Z. o náhradu škody u Okresního soudu v Kolíně (sp. zn. 14 C 80/2012). Stěžovatel se obrátil na veřejného ochránce práv, protože nesouhlasil se způsobem vyřízení stížností na průtahy, které opakovaně podával u předsedy a místopředsedkyně Okresního soudu v Kolíně (dále též „předseda a místopředsedkyně soudu“).

Vyřízení podnětu jsem se ujal já, neboť veřejná ochránkyně práv Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., využila svého oprávnění převést na mě některé oblasti své působnosti, mezi které patří i státní správa soudů.

V šetření jsem se zaměřil zejména na to, zda předseda a místopředsedkyně soudu řádně vyřídili stížnosti na průtahy v řízení. Hodnotil jsem, zda při vyřizování stížností dodrželi princip přesvědčivosti a zda se zabývali otázkou plynulosti řízení a efektivitou procesních úkonů soudu.

A. Shrnutí závěrů

Předseda a místopředsedkyně Okresního soudu v Kolíně pochybili, když stížnosti na průtahy v řízení nevyhodnotili jako (částečně) důvodné a nepřijali odpovídající opatření k nápravě zjištěných nedostatků. K odstranění průtahů a zajištění plynulosti řízení nepřispěla ani pravidelná kontrola pravomocně neskončeného řízení v rámci soudního dohledu.

B. Skutková zjištění

Stěžovatel je jednatelem společnosti, která provozovala keramickou dílnu v prostorách pronajatých od obce Z. V důsledku závady v jiné části budovy ve vlastnictví obce byla dílna vyplavena a společnosti vznikla škoda, kterou jí obec částečně nahradila, o zbylou část se společnost rozhodla soudit. **Řízení u Okresního soudu v Kolíně bylo zahájeno žalobou podanou dne 24. července 2012.**

Od března 2015 do února 2017 podal stěžovatel **celkem osm stížností na průtahy v řízení.**¹ Poukazoval v nich mj. na to, že soud nepostupuje v řízení koncentrovaně, že jsou sice nařizována soudní jednání, ale reálně se řízení nikam neposouvá, dokazování je prováděno nesystematicky a průtahy v řízení zhoršují důkazní situaci.² Upozornil také na průtahy způsobené nesprávným postupem soudu (opomenutí obeslat účastníky řízení, ztráta listiny

1 Stížnosti ze dne 18. března 2015, 4. června 2015, 21. října 2015, 19. ledna 2016, 25. září 2016, 13. října 2016, 19. prosince 2016 a 21. února 2017.

2 Stěžovatel např. konkrétně uvedl, že již při podání žaloby navrhoval předvolat jako svědka soudního znalce Ing. C., který jako jediný ze soudem povolaných znalců byl v roce 2010 přímo na místě škodní události; soud jej povolal teprve po čtyřech letech od zahájení řízení, kdy již nebyl ze zdravotních důvodů schopen vypovídat.

ze spisu). Stěžovatel ve stížnostech poukazoval na to, že se v důsledku škodní události ocitl ve velmi nepříznivé finanční situaci, která se vlivem průtahů v soudním řízení nadále zhoršuje.

Stížnosti vyřizoval buď předseda soudu Mgr. Oldřich Volenec, nebo místopředsedkyně soudu JUDr. Alena Voráčková³ či Mgr. Markéta Šottová, soudkyně pověřená výkonem funkce místopředsedkyně soudu (dále též „pověřená místopředsedkyně soudu“)⁴. **Žádná ze stížností nebyla shledána důvodnou.**

V jednom případě se stěžovatel obrátil na Krajský soud v Praze s nesouhlasem s vyřízením jeho stížnosti na průtahy v řízení ze strany Okresního soudu v Kolíně. Místopředsedkyně Krajského soudu v Praze JUDr. Lenka Škubalová mu sdělila,⁵ že není oprávněna se zabývat podáním, jehož obsahem je nesouhlas se způsobem vyřízení stížnosti na průtahy v řízení vyřizované předsedou okresního soudu.

Stěžovatel se také **dvakrát obrátil na soud s návrhem na určení lhůty k provedení procesního úkonu**. V prvním případě⁶ Krajský soud v Praze návrh zamítl (sp. zn. 25 UL 1/2016), jelikož stěžovatel požadoval vynesení rozsudku ve věci samé do 30 dnů, krajský soud nicméně ze spisu zjistil, že není doposud ukončeno dokazování, a nemůže tedy návrhu vyhovět.⁷ V druhém případě⁸ stěžovatel požadoval nařízení jednání; Okresní soud v Kolíně návrh krajskému soudu nepostoupil, protože ve lhůtě 30 dnů jednání nařídil, a tím návrhu vyhověl.

Rozsudek ve věci samé byl vydán dne 11. května 2017; stěžovatel uspěl ve věci jen částečně a byla mu stanovena povinnost zaplatit straně žalované (obec Z.) cca 50 % z plné náhrady nákladů řízení.⁹ Od zahájení řízení v červenci 2012 do vydání rozsudku bylo **nařízeno 22 jednání**, 3 jednání byla po nařízení zrušena.

V rámci šetření jsem si opatřil **kopie protokolů ze všech jednání** nařízených soudem v řízení a kopie dalších dokumentů z procesního spisu, které vypovídají o průběhu řízení a procesním postupu soudu. Pro účely zprávy o šetření považuji za dostačující následující shrnutí (podrobnosti jsou stěžovateli i představitelům státní správy soudu známy):

- po podání žaloby byla jednání nařizována ve frekvenci cca dvou až čtyř měsíců (s výjimkami uvedenými dále);

3 Nyní již není ve funkci místopředsedkyně soudu – viz <http://portal.justice.cz/Justice2/Soudci/soudci.html>.

4 Nyní místopředsedkyně soudu – viz <http://portal.justice.cz/Justice2/Soudci/soudci.html>.

5 Sdělení ze dne 31. ledna 2017, zn. St 64/2016.

6 Návrh stěžovatel podal dne 4. února 2016.

7 Viz usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. února 2016, sp. zn. 25 UL 1/2016).

8 Návrh stěžovatel podal dne 13. dubna 2017.

9 Rozsudkem bylo stěžovateli přiznáno 106.548 Kč s úroky, co do další požadované částky ve výši 333.869 Kč byla žaloba zamítnuta; stěžovateli byla současně stanovena povinnost uhradit žalované straně 153.037 Kč jako náhradu nákladů řízení.

- v průběhu let 2012 a 2013 strany v řízení opakovaně předkládaly žalobní tvrzení a označovaly důkazy, soud se zabýval otázkou vedlejšího účastenství a procesního nástupnictví na straně žalobce;
- poslední jednání před změnou zákonného soudce se konalo dne **24. července 2013**, posledním procesním úkonem první vyřizující soudkyně Mgr. Mocové bylo vydání usnesení o připuštění nástupce žalobce ze dne 25. července 2013. Od tohoto data soud žádné jednání nenařídil; ve spisu je založeno vyrozumění předsedy soudu o nástupu vyřizující soudkyně na mateřskou dovolenou s uvedením, že nový rozvrh práce bude vydán k 15. říjnu 2013;
- změnou rozvrhu práce byla věc přidělena soudkyni JUDr. Winklerové, která první jednání po přidělení věci nařídila na **8. dubna 2014 (po více jak 7 měsících)**. Na tomto i následném jednání žalobce přednesl nové žalobní návrhy a navrhl provedení nových důkazů; soud se opětovně zabýval otázkou procesního nástupnictví a počátkem roku 2015 také otázkou přípustnosti vedlejšího účastenství. V průběhu roku 2015 se soud nadále věnuje dokazování;
- na jednání dne 13. ledna 2016 soud pouze informuje strany řízení, že zjišťuje schopnost svědka Ing. C. vypovídat; následně je jednání odročeno a další nařízené jednání zrušeno s ohledem na podání návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu;
- poslední jednání v roce 2016 proběhlo dne **22. června 2016** a bylo odročeno za účelem nařízení znaleckého posudku. Dne 30. srpna 2016 je usnesením soudu ustanoven znalec D. s tím, aby do 30 dnů podal revizní znalecký posudek doplněný o vlastní odhad výše škody na zničeném zboží a odhad ušlého zisku žalobce. Tento znalec následně soud vyrozuměl, že ze zdravotních důvodů, a protože vymezený úkol nespadá do oboru jeho znalecké činnosti, není schopen posudek vypracovat. Soud následně zjišťuje, že znalec byl na svou žádost vyškrtnut ze seznamu znalců; dne 27. října 2016 ustanovuje jako nového znalce znalecký ústav.¹⁰ Znalecký ústav počátkem listopadu a opětovně počátkem prosince soud vyrozuměl, že není schopen zpracovat posudek ve stanovené lhůtě 30 dnů a požádal o prodloužení zpracování posudku do 15. března 2017; tomuto návrhu je ze strany soudu vyhověno;
- první jednání po odročení jednání na neurčito v červnu 2016 je nařízeno na **3. května 2017 (po více jak 10 měsících)**. Na následujícím jednání dne 11. května 2017 je vynesena rozsudek. Rozhodující soudkyně dvakrát požádala o prodloužení lhůty k napsání a vypravení rozsudku; k žádosti byla lhůta prodloužena do 13. července 2017.

C. Právní hodnocení

Úkolem předsedy či místopředsedy soudu v rámci státní správy soudů je dbát na to, aby v řízení nedocházelo ke zbytečným průtahům.¹¹ Při posuzování stížností na průtahy

¹⁰ E.

¹¹ Viz § 127 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudech a soudcích“).

v řízení, případně obecně v rámci soudního dohledu nad plynulostí řízení, se musí důsledně a **přesvědčivě vypořádat s tím, zda nedochází k průtahům v řízení z důvodů, které jsou přičitatelné soudu**. V některých případech se současně **musí zabývat otázkou plynulosti a efektivnosti procesního postupu rozhodujícího soudce**, tj. posoudit, zda všechny úkony soudu míří k včasnému vydání rozhodnutí.

C.1 Shrnutí skutkových okolností

Za stěžejní pro hodnocení postupu předsedy a místopředsedkyň soudu považuji následující:

C.1.1 Vyřizování stížností na průtahy v řízení

Shrnu-li vyřízení stížností, předseda, případně místopředsedkyně soudu v odpovědích na tyto stížnosti buď uvedli, že neshledali průtahy (stížnost tak shledali de facto nedůvodnou), nebo výslovně konstatovali, že stížnost je nedůvodná, protože rozhodující soudkyně pravidelně provádí úkony. Stěžovatele opakovaně ujišťovali, že řízení je předmětem pravidelných kontrol neskončených věcí starších časových řad. V odpovědích na stížnosti zdůraznili, že v rámci státní správy soudu jim nepřísluší zasahovat do nezávislého a nestranného rozhodování soudu, přičemž vyslovili názor, že rozhodovací činností je nejen samotné rozhodnutí ve věci, ale i procesní postup, který mu předchází. V několika případech poukázali také na procesní aktivity samotného stěžovatele (žalobce), který měl provádět procesní úkony opakovaně před jednáním nebo i při jednání, kdy se soud následně musel seznámit se stěžovatelem předloženou rozsáhlou dokumentací, případně musel poskytnout prostor k seznámení se s touto dokumentací i protistraně.

C.1.2 Návrhy na určení lhůty k provedení procesního úkonu

Prvním ze stěžovatelem uplatněných návrhů na určení lhůty k provedení procesního úkonu se zabýval Krajský soud v Praze, který jej sice zamítl (k tomu a k druhému návrhu viz výše v části B), v rámci odůvodnění usnesení se však kriticky vyjádřil ke stavu předmětného řízení: „*Pro úplnost odvolací soud poznamenává, že navrhovatel oprávněně poukazuje na to, že řízení je poznamenáno značnou nesoustředěností, ústní jednání byla odročována (i nařizována) často zbytečně a lze říci, že po převážnou dobu trvání tohoto řízení nepostupoval soud prvního stupně v souladu s § 100 odst. 1 o. s. ř.¹² Tento stav by měl soud prvního stupně zrychleně napravit, dokazování by měl vést výrazně efektivněji tak, aby byl v co nejkratší lhůtě zjištěn skutkový stav v potřebném rozsahu a poté co nejrychleji ve věci rozhodnout.*“

C.1.3 Vyjádření pověřené místopředsedkyně soudu k podnětu stěžovatele

V rámci šetření jsem představitele státní správy Okresního soudu v Kolíně požádal o vyjádření k podnětu stěžovatele. Odpověď mi poskytla pověřená místopředsedkyně soudu. V době, kdy zpracovávala vyjádření k mé žádosti, se soudní spis nacházel

12 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

u znaleckého ústavu; pověřená místopředsedkyně soudu si jej nevyžádala, aby nedošlo k dalšímu prodloužení řízení. Na základě informací vyplývajících z elektronické evidence ISAS¹³ a vlastních znalostí o případu plynoucích z opakovaného řešení stížností, mi mj. sdělila, že v průběhu řízení došlo z důvodu nástupu rozhodující soudkyně na rodičovskou dovolenou ke změně zákonného soudce, který potřeboval určitý čas, aby se seznámil se spisovým materiálem. Dle pověřené místopředsedkyně soudu se jednání ve věci konala pravidelně, stěžovatel se jednání aktivně účastnil a předkládal další dokumenty, se kterými se musel seznámit soud i protistrana. Soud musel také opakovaně vydávat procesní rozhodnutí, což vedlo k odročování jednání či vyčkávání právní moci rozhodnutí. Počet nařízených jednání byl tak dle jejího názoru ovlivněn právě procesní aktivitou účastníků v průběhu jednání a při dokazování. Delší časový úsek si měly vyžádat i problémy spojené se způsobilostí znalců podat posudek a se zadáním nového znaleckého posudku. Tyto problémy označila pověřená místopředsedkyně soudu za problémy objektivního charakteru (způsobilost znalce podat výpověď, vyškrtnutí znalce ze seznamu po jeho ustanovení) a nelze je přičítat k tíži vyřizující soudkyně. K rozhodnutí Krajského soudu v Praze o návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu sdělila, že jakkoliv krajský soud konstatoval určitou nesoustředěnost řízení, vznikla tato situace spolupůsobením uvedených okolností spolu se skutkovou složitostí sporu.

Pověřená místopředsedkyně soudu poukázala také na to, že Krajský soud v Praze již následně žádné nedostatky ohledně nesoustředěnosti řízení nekonstatoval. Odkazovala tím na sdělení, které zaslala stěžovateli místopředsedkyně Krajského soudu v Praze v reakci na jeho nesouhlas s vyřízením stížnosti na průtahy v řízení.¹⁴ V tomto sdělení se mj. uvádí, že i když místopředsedkyni krajského soudu nepřísluší posuzovat způsob vyřízení stížnosti na průtahy v řízení, „od února 2014 věc vyřizuje nová soudkyně, a i když zde zpočátku byly určité nedostatky organizačního charakteru, nyní soud činí úkony směřující ke skončení věci s odpovídajícím časovým odstupem.“ Je zde také vysloven souhlas s názorem předsedy okresního soudu, že problémy s ustanovením znalce byly objektivního charakteru a soud nemohl tyto problémy předpokládat.

Pověřená místopředsedkyně soudu zopakovala, že spis je předmětem pravidelných kontrol neschopených věcí starších časových řad a jako nedodělek je pravidelně fyzicky kontrolován. Závěrem svého vyjádření k mé žádosti uvedla, že ačkoliv nechce zpochybňovat právo stěžovatele na to, aby uplatňoval svá práva v řízení a volil procesní taktiku, musí si i on být vědom toho, že může vést k neúměrnému prodlužování řízení. Za příléhavé označila rozhodnutí Ústavního soudu, které poukazuje na rizika dysfunkčních návrhů samotných účastníků soudního řízení.¹⁵

13 Informační systém okresních soudů.

14 Viz výše v části B.

15 Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. června 2004, sp. zn. I. ÚS 315/03. Ústavní soud v tomto případě neshledal průtahy v řízení o umožnění styku s dětmi ohledně úkonů, jejichž provedení zdržoval sám stěžovatel nedůvodnými procesními návrhy. „Dysfunkční návrhy, jakkoliv mohou být samy o sobě z hlediska litery zákona i deklarovaného účelu oprávněné, mohou naplnění sledovaného cíle bránit. Např. jsou-li podávány bez ohledu na celkovou procesní situaci a jsou-li podávány na základě interpretace provedené v izolovaném kontextu jednoho ustanovení.“

C.2 Právní hodnocení postupu předsedy a místopředsedkyň Okresního soudu v Kolíně

Dospěl jsem k závěru, že předseda a místopředsedkyně Okresního soudu v Kolíně při vyřizování stížností na průtahy v řízení a v rámci pravidelných kontrol předmětného soudního řízení pochybili. **Stížnostní mechanismus a výkon soudního dohledu v daném případě selhaly a nevedly ke zjednáání nápravy spočívající ve zrychlení a zefektivnění soudního procesu, v důsledku čehož nebylo ve věci rozhodnuto bez zbytečných průtahů.**¹⁶

Protože nesmím zasahovat do nezávislého a nestranného výkonu rozhodovací činnosti soudců,¹⁷ přísluší mi zabývat se výhradně postupem předsedy a místopředsedů soudů při výkonu státní správy soudů. Zákon o soudech a soudcích zakotvil institut stížnosti na průtahy v řízení¹⁸ jakožto nástroj, který má přispět k ochraně práva na rychlý a efektivní výkon soudní moci.¹⁹ Zákon dále stanoví, že předseda okresního soudu má dbát o to, aby v řízeních vedených u okresních soudů nedocházelo ke zbytečným průtahům.²⁰ V rámci soudního dohledu²¹ tak mj. provádí kontrolu nedodělků u pravomocně neskončených věcí za účelem prověření plynulosti řízení²² a ověření včasnosti úkonů.²³

V rámci své působnosti mohu posuzovat, jakým způsobem předseda, případně místopředseda příslušného soudu vyřídil stížnost na průtahy. Hodnotím jak včasnost vyřízení této stížnosti, tak zejména to, zda byl při vyřizování stížnosti dodržen princip přesvědčivosti, zda byly odpovědi přiléhavé a vnitřně bezrozporné a zda obsahovaly těmto principům odpovídající vyhodnocení stížnosti jako částečně důvodné, důvodné, nedůvodné nebo nepřipustné. Při hodnocení výkonu soudního dohledu předsedou soudu sleduji, zda předseda soudu důsledně prověřil plynulost řízení.

Po posouzení všech zjištěných okolností jsem dospěl k závěru, že **uvedeným povinností a principům předseda a místopředsedkyně Okresního soudu v Kolíně nedostáli, když žádnou z obdržených stížností nevyhodnotili jako přinejmenším částečně důvodnou a na základě těchto stížností nepřistoupili k přijetí žádných opatření k odstranění**

16 Právo na rozhodnutí věci bez zbytečných průtahů je zakotveno v § 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, resp. vyplývá z čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod jakožto právo na projednání věci v přiměřené lhůtě. V zákonné rovině je pak upraveno v § 5 odst. 2 zákona o soudech a soudcích. V o. s. ř. je též zásada vyjádřena v § 6, který ukládá, aby ochrana práv byla rychlá a účinná; § 100 odst. 1 o. s. ř. stanoví, že soud i bez návrhu postupuje ve věci tak, aby byla projednána a rozhodnuta co nejrychleji.

17 Viz § 1 odst. 7 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

18 Viz § 172 a násl. zákona o soudech a soudcích.

19 K takovým nástrojům lze přiřadit i podání návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu dle § 174a zákona o soudech a soudcích. Na rozdíl od stížností, které vyřizuje předseda, příp. místopředseda soudu při výkonu státní správy soudů, o návrhu na určení lhůty rozhoduje soud nejbližší vyššího stupně a rozhodnutí o něm tak představuje výkon nezávislé rozhodovací činnosti, kterou nejsem oprávněn prošetřovat.

20 Viz § 127 odst. 2 zákona o soudech a soudcích.

21 Viz Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 87/2002-Org. K výkonu soudního dohledu u okresních, krajských a vrchních soudů (dále jen „instrukce o dohledu“).

22 Viz § 3 odst. 2 instrukce o dohledu.

23 Viz § 10 odst. 2 písm. g) instrukce o dohledu.

zjištěných závad.²⁴ K obdobnému kroku je nevedl ani soudní dohled v podobě pravidelných kontrol neskončených věcí starších časových řad, na který v odpovědích stěžovateli opakovaně poukazovali.

Souhlasím s tím, že částečný podíl na výsledné délce řízení měl sám stěžovatel, když soudu v některých případech teprve při jednání přednesl nová tvrzení či předložil nové důkazy, které byly následně předány protistraně, tzv. krátkou cestou, a tudíž vznikla potřeba jednání odročit za účelem seznámení se s těmito podklady. **Přesto i ve vztahu k procesní aktivitě stěžovatele či dalších účastníků bylo při vyřizování stížností, případně v rámci dohledu, namíste posoudit, zda rozhodující soudkyně účinně využívaly zákonných prostředků vedoucích k racionalizaci, koncentraci a lepší hospodárnosti řízení** (zákonná koncentrace řízení, důsledné využívání poučovací povinnosti ad.). Soudci by měli být vedeni k tomu, aby využívali všech těchto prostředků k zamezení stavu, kdy je jednání zbytečně prodlužováno procesním postupem účastníků řízení. Teprve v případě, že by předseda či místopředsdkyně soudu ve vyřízení stížnosti náležitě posoudili, zda jsou výše uvedené prostředky v daném řízení využívány, bylo by dle mého názoru namíste poukazovat na procesní aktivity stran sporu a případnou dysfunkčnost jejich návrhů.²⁵ Z usnesení krajského soudu v řízení o návrhu na určení lhůty²⁶ vyplývá, že tomu tak přinejmenším v části řízení, kterou krajský soud hodnotil, nebylo.

Rovněž ostatní okolnosti byly v odpovědích na stížnosti i ve vyjádření pověřené místopředsdkyně soudu v rámci mého šetření označeny za okolnosti „objektivního“ rázu v tom směru, že nezakládaly důvodnost námitky o zbytečných průtazích v řízení a nebylo možné je přičítat rozhodující soudkyni. S tím nemohu souhlasit.

Pověřená místopředsdkyně soudu upozornila na to, že určitá prodleva v řízení vznikla **změnou zákonného soudce v průběhu řízení** (nástup soudkyně na mateřskou dovolenou). Jakkoliv je důvod této prodlevy pochopitelný, jedná se rovněž o průtah v řízení přičitatelný soudu.²⁷ Lze však usuzovat, že pokud by se jednalo o průtah jediný, z hlediska přiměřenosti délky řízení by neměl zásadní dopad. Za zásadnější považuji **prodlevy s ustanovováním znalce**. Domnívám se, že důsledným využíváním preventivního postupu při ustanovování

24 Dle § 173 odst. 3 zákona o soudech a soudcích, pokud je stížnost shledána důvodnou či částečně důvodnou, musí být stěžovatel vyrozuměn o tom, jaká opatření byla přijata k odstranění zjištěných závad.

25 Usnesení Ústavního soudu (cit. výše v pozn. č. 15) bylo ostatně přijato ještě před zásadní novelizací občanského soudního řádu, která s účinností od 1. července 2009 výrazně zpřísnila a posílila koncentraci řízení a posunula ji směrem k počátkům řízení. Viz Lavický P. a kol.: Občanský soudní řád, Praktický komentář, Wolter Kluwer, a. s., Praha, 2016. Rovněž ESLP dodává, že prodlevy způsobené procesním postupem účastníka řízení musí být zohledněny při posuzování přiměřené délky řízení, samy o sobě však neospravedlňují průtahy v řízení. Viz např. rozsudek ESLP ve věci *Mincheva proti Bulharsku*.

26 Cit. výše v části B a v části C.2.2.

27 Z hlediska existence průtahů je i dle relevantní judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) a Ústavního soudu nepodstatné, zda mají původ v jednání soudce nebo v objektivních okolnostech. Uvedené pojetí se promítlo i do instrukce o vyřizování stížností na postup soudů podle zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích. Dle § 7a odst. 2 této instrukce se objektivními okolnostmi, které jsou z hlediska průtahů přičitatelné soudu, řadí např. „nadměrný nápad podání, vysoký počet nedodělků, nedostatečné personální a technické vybavení soudů a dlouhodobější pracovní neschopnost soudních osob“. Shodně viz např. rozsudek ESLP ve věci *Lechner a Hess proti Rakousku*.

znalců²⁸ mohla rozhodující soudkyně zamezit ustanovení znalce, který již v době ustanovení věděl o překážkách, pro něž nebude schopen znalecký posudek zpracovat, nadto znalce, který měl jinou specializaci, než byla pro účely řízení potřebná. Je zjevné, že ani v případě ustanovení znaleckého ústavu rozhodující soudkyně s tímto ústavem předem neprojednala jeho vytížení a reálnou lhůtu, v níž bude ústav schopen znalecký posudek zpracovat. I s ohledem na dlouhou dobu již probíhajícího řízení by přitom **soudkyně měla zjišťovat, zda ustanovením konkrétního znalce nemohou být způsobeny další průtahy. Soudci by měli být představiteli státní správy soudů důsledně vedeni k tomu, aby k obdobným průtahům v souvislosti s ustanovením znalců nedocházelo.**

Předseda a místopředsedkyně soudu stížnosti vyhodnotili jako (de facto) nedůvodné rovněž s poukazem na to, že v řízení nedochází k průtahům, protože rozhodující soudkyně **pravidelně nařizovala jednání** či konala procesní úkony. V odpovědích na stížnosti navíc předseda a místopředsedkyně soudu vyslovili právní názor, že v rámci státní správy soudu jim *nepřísluší zasahovat do nezávislého a nestranného rozhodování soudu, přičemž rozhodovací činností je nejen samotné rozhodnutí ve věci, ale i procesní postup, který mu předchází*. Již v dřívějších šetřeních ochránce takový přístup odmítl jako ryze formalistický a nevedoucí k naplnění účelu právní úpravy, kterým je ochrana před zbytečnými průtahy a právo na rozhodnutí věci v přiměřené lhůtě.²⁹ Jsem si vědom toho, že hranice mezi „pouhým“ posuzováním průtahů v řízení a posuzováním rozhodovací činnosti soudce není předem zřetelně dána, v konkrétním případě se však předseda či místopředsedkyně soudu vždy nemohou vyhnout posuzování procesního postupu rozhodujícího soudce. Právě **soudcem zvolený procesní postup je ve značné míře schopen ovlivnit výslednou délku řízení; má-li předseda či místopředsedkyně dbát nad tím, zda v řízení nedochází ke zbytečným průtahům,**³⁰ **nevyhne se v některých případech také posuzování průběhu řízení optikou efektivity a smysluplnosti jednotlivých úkonů soudce.**³¹ Pokud by zvolili za všech okolností opačný, restriktivní a opatrný přístup, vedlo by to k úplné anihilaci stížnostního mechanismu – posuzovali by potom pouze průtahy vzniklé z objektivních příčin (přetíženost soudu), případně také z důvodu nečinnosti soudce (soudce nemá nepřiměřený nápad, přesto se spisem nepracuje). Nemohli by však posoudit případy, kdy soudce sice činí úkony se spisem, ty však nijak nepřibližují řízení k vydání rozhodnutí.³² Dovoluji si poukázat také na konstantní přístup Evropského soudu pro lidská práva při hodnocení přiměřenosti délky řízení.³³ ESLP nahlíží na řízení jako celek, proto mírný

28 Dle § 12 vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, uloží soud při vyžádání znaleckého (tlumočnického) úkonu v mezích stanovených zákonem znalci (tlumočnicku) lhůtu, ve které má být úkon proveden; před stanovením lhůty je podle okolností nutno se znalcem (tlumočníkem) projednat, zda může v zamýšlené lhůtě úkon provést.

29 Např. zpráva veřejného ochránce práv ze dne 16. února 2012, sp. zn. 389/2011/VOP/PJ, zpráva o šetření ze dne 25. července 2012, sp. zn. 516/2012/VOP/PJ, ad.

30 Viz § 127 odst. 2 zákona o soudech a soudcích.

31 Viz zpráva veřejného ochránce práv o šetření ze dne 22. února 2013, sp. zn. 4972/2012/VOP/PN.

32 Viz zpráva veřejného ochránce práv o šetření ze dne 16. března 2015, sp. zn. 6679/2014/VOP/TČN.

33 Viz např. rozhodnutí ESLP ve věcech *König proti Německu*, *Zimmermann a Steiner proti Švýcarsku*, *Guincho proti Portugalsku*, *Erkner a Hofauer proti Rakousku*, *Gergouil proti Francii*, *Pretto a další proti Itálii*, *Frydlender proti Francii*, *Comingersoll S. A. proti Portugalsku* a mnoho dalších. Více viz Guide on Article 6 of the European Convention of Human Rights, dostupný on-line z http://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_ENG.pdf.

průtah v jedné fázi lze považovat za přijatelný, jestliže celková doba řízení není nepřiměřená. Na druhou stranu ale **skutečnost, že v řízení jsou pouze malá období nečinnosti** (soud víceméně „stále něco koná“ a neobjevují se dlouhá, na první pohled patrná období nečinnosti), **ještě nutně neznamená, že délka řízení je přiměřená.**³⁴ Lze tak dovodit, že přednost má dostat materiální přístup před pouze formální kontrolou toho, zda soudce stále činí určité úkony v řízení.

Domnívám se, že i tento nesprávný přístup k povinnostem plynoucím představitelům státní správy soudů z úkolu vyřizovat stížnosti na průtahy v řízení a obecně z povinnosti soudního dohledu nad plynulostí řízení vedl v konkrétním případě k tomu, že stížnostní mechanismus ani zmiňované pravidelné kontroly spisu nevedly ke zjednání účinné nápravy.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám předsedovi Okresního soudu v Kolíně a podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž stěžovateli. S ohledem na okolnosti případu doporučuji stěžovateli uplatnit u Ministerstva spravedlnosti nárok na přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou nesprávným úředním postupem (průtahy).

Brno 6. listopadu 2017

JUDr. Stanislav Křeček
zástupce veřejné ochránkyně práv

³⁴ Viz např. rozsudek ESLP ve věci *Comingersoll S. A. proti Portugalsku*.